

Çağdaş Kentsel Çevre Yaratma Çabalarına Bir Örnek: 'Ankara / Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi'

A. Uslu

L. Yetim

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara

Bu çalışmada, Ankara kentine yeşil alan kazandırmak amacıyla "Portakal Çiçeği Vadisi" için yapılan "kentsel dönüşüm projesi" irdelenmektedir. Bu amaca yönelik olarak çalışma 3 aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak araştırma alanı tanımlanmakta ve kentsel dönüşüm projesine ilişkin detaylı bilgi verilmektedir. İkinci aşamada vadinin bugünkü durumu ve sorunları ortaya konulmaktadır. Son aşamada da kullanıcı grubunun beklentilerine yönelik anket çalışması yapılarak sonuçlar değerlendirilmekte ve alanın nitelik ve kimlik kazanmasına yönelik öneriler sunulmaktadır.

Anahtar kelimeler: yeşil alan, kentsel dönüşüm projesi, park kalitesi, Portakal Çiçeği Vadisi, Ankara

An Example of The Efforts Which Create The Contemporary Urban Environment: The Urban Renewal Project of Portakal Çiçeği Valley/ Ankara

In this study; the renewal project of Portakal Çiçeği Valley in order to create green area for Ankara, has been investigated. For this purpose; the study includes mainly three sections. In the first section of the study; the study area has been defined and, given detail knowledge about urban renewal project. In the second section of the study; current situation of the valley and its problems has been explored. Results from taken questionnaires to evaluate the perceptions of users group in the park have been appraised and, some proposals which improve the quality of area and its identity have been given in the last section of the study.

Key words: green area, urban renewal project, quality of park, Portakal Çiçeği Valley, Ankara.

Giriş

Kentsel gelişimin hızlı ve plansız olması durumunda mevcut kentsel yerleşmelerin yeniden ele alınması gerekmektedir. Kentlerin, kent yakın çevresindeki doğal ve kırsal alanlara yayılmasını engellemek bozulan, yıkıntıya uğrayan ya da köhneleşen eski kent dokularının yeniden kente kazandırılması konusu çağdaş kentlerde zorunluluktur. Kentsel dönüşüm projeleri de bu anlamda bozunuma uğramış kent dokularının kente kazandırılmasında önemli araçlardır.

Kentsel yaşam kalitesini artırmada; yeşil alanların önemli bir tasarım aracı olduğu yadsınmaz bir gerçektir. Ancak, yalnızca yeşil alan varlığı; çağdaş kentsel koşullarda yeterli olamamakta, yeşil alanın niteliği, kullanıcıların alanı tercih etmelerinde önemli bir etmen olmaktadır. Kentlerde yer alan yeşil alanların gerek rekreasyonel gerekse ekolojik katkılarının artırılması için kullanıcı beklentilerinin de değerlendirilmesi, bakım, yönetim konularının

da ele alınması bu alanlardan en yüksek oranda yararlanmayı sağlayacaktır. Bu çalışma, günümüz kentlerinde yeşil alan yaratma çabalarında; kentsel yenileme projesi kapsamında ele alınan Portakal Çiçeği Vadisi örneğinde; etkin bir yeşil alan kullanımını sağlayacak öneriler dizisini kapsamaktadır.

Çalışmada; Ankara kentine yeşil alan kazandırmak amacıyla gecekondulu bölgesi olan bir vadi alanı için yapılan "kentsel dönüşüm projesi" –Portakal Çiçeği Vadisi- irdelenmektedir. 1990' lı yılların başında, yerel yönetim tarafından, vadi için kentsel yenileme projesi başlanmış, ancak, planlama ve uygulama çalışmaları değişen yerel yönetimler nedeniyle tamamlanamamıştır. Bu nedenle projeden beklenen ve kent imajını olumlu yönde etkileme hedefine de ulaşamamıştır. Günümüzdeki mevcut durumuyla, büyük çoğunluğu konut alanına dönüştürüldüğü için kentsel yeşil olarak çok da fazla işlevi

olamayan bir alan haline gelmiştir. Çalışma, Portakal Çiçeği Vadisi' nin etkin bir yeşil alan olarak kullanılması ve kent ekolojisine yeşil alan olarak katkısının sürmesi için oluşturulmuş öneriler dizisini kapsamaktadır. Araştırma genel olarak 3 temel aşamada ele alınmıştır. Birinci aşamada; Araştırma alanı tanımlanmakta ve kentsel dönüşüm projesine ilişkin detaylı bilgi verilmektedir. Ankara kenti kentsel dönüşüm projesi deneyiminde yer alan (Portakal Çiçeği Vadisi) için hazırlanan projenin kapsamı, özellikle projenin gerekliliği, amaçları, yeşil alan düzenlemesinin mevcut durumu, imar dönemleri içerisinde alanın gelişimi incelenmiştir. Alanın Ankara kenti yeşil alan sistemi içinde yeri ve önemi belirtilmiştir. İkinci kısımda ise; vadinin bugünkü durumu ve sorunları ortaya konulmaktadır. Çağdaş bir kentsel çevre yaratma amacı ile yola çıkılarak yapılan bir projenin başarısı ve alınan dersler değerlendirilerek bazı sorunlar saptanmaktadır. Son aşamada da kullanıcı grubunun beklentilerine yönelik anket çalışması yapılarak sonuçlar değerlendirilmekte, kent yaşamında önemli bir yere sahip olması gereken yüksek yatırımlı olan bu projeden beklenenler ve elde edilenler analiz edilmiştir. Bu amaçla; kullanıcı olarak kentlinin beklentileri saptanmıştır. Özellikle bu çalışma alanı yakınında yer alan kullanıcı gruplarına bir anket uygulanmış ve alan hakkındaki beklentileri test edilmiştir. Çalışmanın sonucunda ise, alanın kent içerisinde beklentilere yanıt verecek bir *yeşil alan* olmasına yönelik önerilere yer verilmiştir.

Materyal ve Yöntem

Çalışma; öncelikli olarak büyük kentlerde yeşil alanların etkinliğinin arttırılmasına yöneliktir. Bu amaçla Ankara kentinde yoğun bir konut bölgesinde yer alan bir vadi seçilmiş, yeşil alan olarak projelendirilen bu vadinin işlevi, etkinliği, yakın çevrede yer alan kullanıcı grubunun alan hakkındaki görüşleri, yazarların alandaki gözlemleri araç olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın kapsamı, Portakal Çiçeği Vadisi'nin rekreasyon amaçlı kullanım potansiyelini saptamak, kullanıcı grubunun beklentileri ile planlamadaki katkılarını ortaya koymak, elde edilen veriler doğrultusunda, alanın II. etap planlama aşaması için, kullanıcıların beklentilerine cevap verebilecek öneriler geliştirmektir. Bu amaçla tesadüfi olarak seçilen kullanıcı grubuna yaklaşık 23

sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Anket soruları; kullanıcı grubunun alan hakkındaki düşüncelerini ve alandan beklentilerini ölçmeye yöneliktir. Anket soruları hazırlanırken alanın günümüzdeki mevcut durumu ele alınmış ve Altunkasa (1998)'da verilen, çevresel yenileme yönelimine göre bir rekreasyon alanından beklenen başarı için sorulan sorular göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Bu sorular;

- Rekreasyon alanına kolaylıkla ulaşılabilir mi?
- Rekreasyon alanına, rekreasyonel gereksinimlerini doyurucu biçimde karşılamak için önceden karar verilerek gidiliyor mu?
- Güvenli ve zevk alınabilir nitelikte mi?
- Aktif ve pasif rekreasyonel aktiviteler, açık alan aktiviteleri, farklı yaş gruplarının aktiviteleri, organize ya da serbest rekreasyonel aktiviteler için çok yönlü olanakları içeriyor mu?
- Çevresel kaliteyi arttırma fonksiyonu yüksek düzeyde mi?

Bu kapsamda, hazırlanan 120 adet anket, Portakal Çiçeği Vadi'sinin yürüyüş mesafesi içerisinde yer alan, eğitim kurumlarından, Çankaya Lisesi, Halide Edip Adivar İlköğretim Okulu öğrencilerine ve bazı özel banka çalışanlarına tesadüfi olarak (özel mali kurumlardan, Garanti Bankası, Pamukbank, Akbank, Oyak Bank çalışanlarına) uygulanmıştır. Anketlerden 98 tanesi değerlendirilmeye alınmış ve elde edilen sonuçlar araştırmaya yön vermesi amacıyla irdelenmiştir.

Araştırma Alanı (Portakal Çiçeği Vadisi)

Araştırma Alanın Konumu

Portakal Çiçeği Vadisi, Çankaya ve Ayrancı yerleşim bölgeleri içerisinde Cinnah ile Hoşdere Caddeleri arasında kalan 11 ha lık bir alanı kaplamaktadır. Vadi, bir kentsel yenileme aracı olarak ele alınmaktadır. Kentsel baskı altında kalan Portakal Çiçeği Vadisi için önerilen plan hedefleri, değişen yerel yönetimler nedeniyle yarıda kalmış, kendisinden beklenen "*kentsel kaliteyi arttıracak bir rekreasyon alanı*" olma işlevini sürdürememiştir

Ankara vadiler sistemi içinde değerlendirildiğinde Portakal Çiçeği Vadisi bir başka kentsel yenileme projesi olan Dikmen, Botanik Parkı ve Seğmenler Parkı arasında yer almaktadır (Çelik 1994). Şekil 1; araştırma

alanının kent içindeki konumunu açıklamaktadır (Anonim 2005).

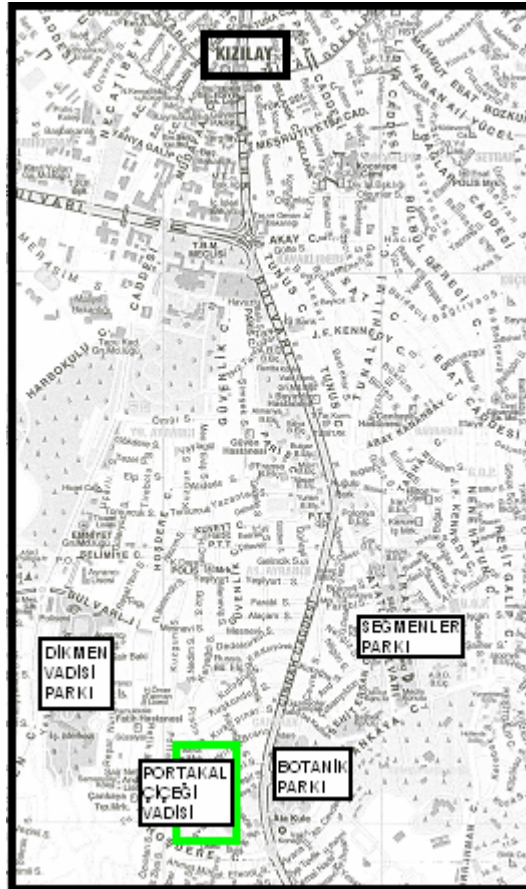
Ankara kentinin çanak şeklindeki jeomorfolojik yapısı göz önünde bulundurulduğunda hava kirliliği açısından doğal hava sirkülasyonu oluşturan vadi sistemlerinin önemi büyüktür. Morfolojik yapıya bağlı olarak çevrelere oranla farklı iklimsel karaktere sahip olan vadiler ve lokal hava akımlarının oluşmasına neden olurlar. Vadi sisteminin temel elemanı olan yüzey suları aynı zamanda sıra yeraltı suları açısından da önem taşır. Bu özelliklerine ek olarak vadi koridorları, flora ve fauna için farklı habitatlar sunarak, birbirinden soyutlanmış habitatlar arasında bağlantıların kurulması açısından önemli bir işleve sahiptir (Şahin 1996).

Çankaya ilçesi içerisinde yer alan araştırma alanının yakın çevresinde yer alan açık ve yeşil alanları, Ayrancı I. Çocuk parkı (3287m²), Ayrancı II. Çocuk Parkı (3289m²), Ayrancı III. Çocuk Parkı (2500m²), Mesnevi spor tesisi ve

çocuk bahçesi (2938m²), Botanik parkı (60da) oluşturmakta olup, bunlara okul ve elçilik bahçeleri ile yol ağaçları da dahil edilebilir (Çelik, 1994).

Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi

Vadi için önerilen ve “kentsel dönüşüm projesi” adı verilen proje; temelinde gecekondularla istila edilmiş bir vadi alanını, başkente yaraşır bir kentsel yeşil alan haline getirecek bir dönüşüm projesidir. Projenin hedefi; çağdaş, yeşil bir kent parçası yaratmak üzerinedir. Projeye ilişkin detaylar ileride verileceğinden öncelikle alanın tarihi süreç içerisindeki plan deneyimlerine kısaca göz atmak yararlı olacaktır. Alan vadi olma özelliğinden dolayı Jansen döneminde konutlardan arındırılmış bir yeşil alan olarak hedeflenmiştir. Yücel ve Uybadin planında ise nisbeten düşük yoğunluklu bir konut bölgesi haline getirilmiştir. Ancak kentleşme baskısı ve

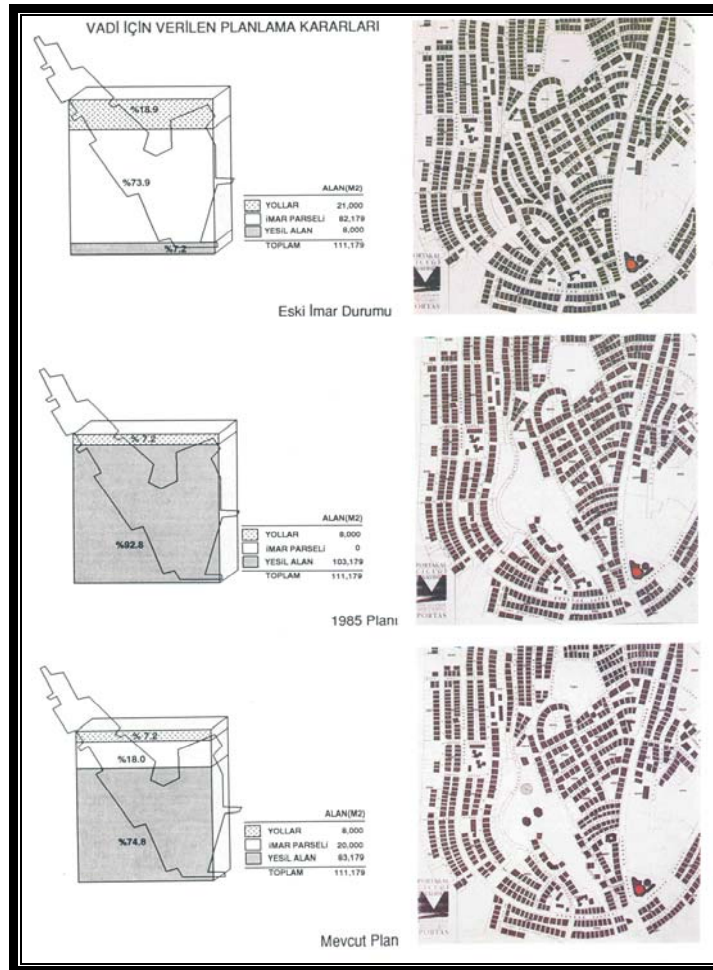
Şekil 1. Portakal Çiçeği Vadisi'nin Ankara kent planındaki konumu(Anonim 2005, özgün çalışma).

özellikle de plansız kentleşme nedeni ile gecekondulaşma baskısı altındaki alan, 1985’lerden sonra konut ve çevresinin geliştirilmesi amacı ile plan kararlarını etkilemiştir. Bu bağlamda, yeşil alan miktarını da arttırmaya yönelik plan kararları verilmiştir. Şekil 2, vadi için verilen plan kararlarını göstermektedir.

1990’lı yıllara kadar Portakal Çiçeği Vadisi için çok çeşitli kararlar alınmasına karşın, vadi kendi haline terk edilmiş ve gecekondularla dolu bakımsız bir alana dönüşmüştür. Şekil 3, planlama öncesi alanda yer alan gecekonduları göstermektedir. Bu dönemde, Ankara Büyükşehir Belediyesi konuya çözüm getirmek için çalışmalar başlatmış, kamulaştırma yerine kendi kaynağını kendi temin eden bir model

hedeflenmiştir. Belediye öncülüğünde, projeye katılan arsa sahipleri, konuyu projelendirecek ve yürütecek özel girişimciler ortaklığında, Haziran 1991 tarihinde, PORTAŞ “Portakal Çiçeği Vadisi Proje Geliştirme, İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi” 26.03.1991 tarih ve 159 sayılı Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclis Kararı’na istinaden kurulmuştur (Anonim 2004).

Portakal Çiçeği Vadisi, mülkiyeti kamu ve şahıs mülkiyetinde bulunan, bir dönem verilen imar hakları diğer bir dönem kaldırılarak, yeşil alan olarak planlanmış bir alan iken kamulaştırma maliyetinin fazla olması ve yasal sürecin uzun sürmesi nedeniyle, yeni bir yaklaşımla ele alınması gerekli bir proje alanı olmuştur (Anonim 2004).

Şekil 2: Vadi için verilen planlama kararları (Göksu,1993)

Proje kapsamı 111.179m² olup, bu alanın 80.000 m²'si yeşil alan olarak ayrılmıştır. Şekil 4'de Portakal Çiçeği Vadisi kentsel gelişim projesi yer almaktadır. Yeşil alan olarak ayrılan alanın 30.000m² si 1996 yılında tamamlanmıştır. Konut inşaat alanı 56.100 m² dir. Şekil 5'de alanda yer alan çok katlı konutlar görülmektedir. Bunun 37.600 m²'si (180 adet konut) tamamlanmıştır. 10.600 m²'lik alan üzerinde 150 adet işyerinden 63'ü ile 1 adet

sinema salonu tamamlanmıştır (Anonim 2004).

Gerçekleştirilen proje kamu, özel ve arsa sahipleri ile gecekonduda yaşayanların bir araya gelerek ürettikleri bir uzlaşma yöntemi esasına dayanmaktadır. Amaç, kamu ve arsa sahiplerinin yatırım yapmadan, proje üzerinden, uzlaşma ilkeleri çerçevesinde pay almalarıdır (Anonim 2004).

Şekil 4. Portakal Çiçeği Vadisi kentsel gelişim projesi

Şekil 5. Alanda yer alan çok katlı konutlardan bir görünüm (Özg.,2004)

Proje ile;

- Ankara'ya çağdaş ve kentsel standardı yüksek bir alan kazandırılması,

- Belediyenin kaynak ayırmadan "kendi kaynağını kendi yaratan" bir proje gerçekleşmesi,

- Arsa sahiplerinin, geçmişte aldıkları imar hakkı karşılığında proje ile tesis edilecek değişik konutlardan mülk edinmelerinin sağlanması amaçlanmıştır (Anonim 2004).

Projenin bu amaçlara uygun olarak yürüyebilmesi için,

- İnşaat emsalinin azaltılması,

- Alanın % 70'inin yeşil alan olarak ayrılması,

- Arsa sahiplerinin projeye kaynak ayırmaması,

- Proje geliştirme maliyetinin girişimciler tarafından karşılanması

- Yaratılan değerın mülk sahiplerince paylaşılması hususlarında uzlaşmaya varılmıştır (Anonim 2004).

Bu kararlar doğrultusunda planlama alanı 1. kısım ve 2. kısım olarak ikiye ayrılmıştır. Birinci kısım planlama alanı 30.000 m²'dir. Bu alan vadinin üst kısmını teşkil etmektedir. Muzaffer Sarısözen Sokağı ile, Cinnah Caddesi'ne ve Botanik Parkı'na bağlanmaktadır. Palmiye Sokağı ile Hoşdere Caddesi'ne açılmakta ve yaya trafiğini vadiye taşımaktadır. Vadinin iki yanındaki Hava Sokak bağlantıları ise çevrede bulunan yerleşim birimlerini vadiye indirmektedir. Vadi büyük bölümüyle çim alan halindedir. Bu alan içinde yürüme yolları, seyir terasları ve grup oturma alanları tasarlanmıştır. Muzaffer Sarısözen, Palmiye Sokak akslarında yapılan fiskiyeli havuz ve bu havuz çevresinde çeşitli etkinliklere açık geniş alan ve oturma bantları, vadi ortasındaki bitkisel havuz ve bu havuzların bitimindeki şelale vadiye estetik kazandırmak amacı ile tasarlanmıştır. Birinci kısım planlama alanı 1997 yılı itibariyle tamamlanmıştır (Anonim 2004).

İkinci kısım planlama alanında ise 50.000m² yeşil alan düzenlenmesi yapılması hedeflenmiştir. Projede vadi ve kent seyir terasları, Çankaya, Ayrancı, Dikmen semtleri arasında ulaşımı sağlayan geçişler, gölet ve şelaleler, vadi yapısına uygun vadi girişleri,

mini futbol, basketbol ve tenis sahaları ile bu alanların alt kısmında kapalı otoparklara yer verilmiştir. Ayrıca ikinci etap dahilinde mini arboretum projesinin tamamlanabilmesi için çeşitli türlerde, odunsu, yer örtücü, mevsimlik ve uzun yıllar yeşili muhafaza edici bitkiler, Ankara meyve ağaçları ve gölet çevresine su içi, su kıyısı bitkilerinin dikiminin gerçekleştirilmesi de planlanmıştır (Anonim 2004).

Bulgular ve Tartışma

Portakal Çiçeği Vadisinin Bugünkü Durumu ve Sorunları

Portakal Çiçeği Vadisi'nin günümüzde 30.000 m²'lik bir alanı kapsayan I. kısım tamamlanmıştır. Şekil 6'da projenin uygulamaya geçirilen I. kısmındaki yeşil alan görülmektedir. Şekil 7'de proje kapsamında gerçekleştiren Ansera Ticaret Merkezi yer almaktadır. Şekil 8'de ise araştırma alanın I. kısmı için tasarlanan çocuk oyun alanı görülmektedir. Planlama alanının II. kısmında oluşturulmasına karar verilen 50.000 m²'lik yeşil alan düzenlemesine yönetimin el değiştirmesi nedeniyle başlanamamıştır. Portakal Çiçeği Vadisi planlama çalışmaları, Ankara halkının ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, çağdaş kentsel bir çevre yaratma amacına yönelik bir çalışma olmuştur. Fakat planlama aşaması tamamlanıp uygulama aşamasına geçildiğinde ve uygulama aşaması tamamlandığında, planlama ve uygulama arasında bir takım farklılıklar ortaya çıkmıştır. Projenin özellikle II. Kısım için ortaya konan hedefler uygulamaya geçirilmemiştir. Sonuç olarak, alan olumsuz yönde etkilenmiş ve kent halkının alana olan talebi ve ilgisi azalmıştır. Projenin I. kısmı tamamlanmıştır fakat II. kısma henüz geçilmemiş olması ve alanın aktif rekreasyon alanı olarak kullanımı için hemen hemen tüm kullanımların burada yer almasından dolayı insanların alandan beklentisi karşılanamamıştır. I. kısım vadinin üst kısmında yer almaktadır ve Cinnah Caddesi ile Hoşdere Caddesi'ne bağlantıları bulunmaktadır. Ancak bu bağlantılar projede önerilen vurgu etkisi olan ve alanı cazip hale getirecek olan girişlerin uygulamaya geçirilememesi nedeniyle alanın algılanmasını engellemektedir.

Şekil 6. Portakal Çiçeği Vadisi'nin mevcut durumundan bir görünüş (Özg.,2004)

Şekil 7. Ansera Ticaret Merkezi (Özg.,2004)

Şekil 8. Tamamlanan I. Etapta yer alan çocuk oyun alanından görünüm (Özg.,2004)

Planlama süreci ve öncesi durumuna bakıldığında, vadinin sürekli baskı altında olan kentsel bir alan olduğu ve baskılardan dolayı ekolojik anlamdaki öneminin gözardı edildiği görülmektedir. Başlangıçta tamamı konut alanı olarak ayrılan, sonraki kararlarla %70'lik kısmı yeşil alana dönüştürülen vadiye, rant amaçlı,

kat yüksekliği arttırılmış konut alanlarının inşasının önüne geçilememiştir. II. kısım yeşil alan çalışmaları, buradaki konut alanlarının yapımına bağlı olduğundan yeşil alan öncelikli bir planlama gerçekleştirilememiştir. Bu anlayış nedeniyle alanın mevcut durumu kent halkının

yaşam kalitesini yükseltecek standartlarda değildir.

Kullanıcı Grubunun Beklentileri ve Planlamaya Katkıları (Anket Sonuçları)

Araştırma kapsamında, kullanıcı grubu olarak yakın çevrede yer alan eğitim kurumlarındaki öğrenciler ve özel kamu kuruluşlarından banka çalışanları seçilmiştir. Bu grubun seçilmesindeki amaç, Portakal Çiçeği Vadisi'ne yürüme mesafesi içinde yer

almalarıdır. Öğrenciler için, okul öncesi-sonrası-öğle tatilleri, çalışanlar için ise mesai saatleri öncesi-sonrası ve öğle tatilleri için yaya olarak kolaylıkla ulaşabilecekleri bu alan hakkındaki görüşlerini saptamak amacıyla anket çalışması yapılmıştır.

13-39 yaş arasında toplam 98 kişiden alınan anket sonuçlarında, % 65 bayan, %35 erkek katılımcıların, sorulara cevapları Çizelge 1'de verilmektedir.

Çizelge 1. Ankette ölçülen değerler

Ankette Ölçülen Değerler	N (Ankete Katılan Kişi Sayısı): 98
• Günde kaç saat boş zaman geçirdikleri?	3 saatten az: %55
	3-6 saat: %35
	6 saatten fazla: %10
• Boş zamanlarını değerlendirdikleri yerler?	Açık mekânlarda: %45
	Kapalı mekânlarda: %55
• Parka gitme alışkanlıkları olup olmadığı?	Evet: %70
	Hayır: %30
• Kent içerisinde en çok ziyaret ettikleri park?	1. Botanik Parkı 2. Dikmen Vadisi Parkı 3. Kuşulu Park
• Portakal Çiçeği Vadisi'ni bilenler?	Evet: %70
	Hayır: %30
• Portakal Çiçeği Vadisi'nin kullanım sıklığı?	Alanı sadece birkaç kez kullananlar: %55
	Alanı günlük rutin şekilde kullananlar: %5
	Mevsimsel durumlara göre alanı kullananlar: %40
• Portakal Çiçeği Vadisi'nin gün içerisindeki kullanım zamanı?	Sabah: %20
	Öğle: %80
	Aksam: Hiç
• Portakal Çiçeği Vadisi'ne ulaşım nasıl olmaktadır?	Yürüyüş yolu ile %75
• Portakal Çiçeği Vadisi'ndeki kullanımlardan memnuniyet?	Olumlu: %40
	Olumsuz: %60
• Portakal Çiçeği Vadisi'ne geliş amacı?	1. Açık havada zaman geçirmek 2. Kentin baskısından kurtulmak 3. Öğle tatillerini geçirmek 4. Arkadaşlarla buluşmak
• Alanın kullanımını sınırlayan en önemli etmenler?	1. Tesis yetersizliği 2. Aktivite olmayışı 3. Yetersiz güvenlik
• Giriş çıkışların kontrollü olmasını ister misiniz?	Evet: %80
	Hayır: %20
• Alandaki sosyal aktiviteler için ücret ödemeyi düşünür müsünüz?	Evet: %40
	Hayır: %60
• Bir yeşil yol sistemiyle bütünleştirilmeli mi?	Evet: %85
	Hayır: %15
• Kullanıcı olarak önerileri?	1. Güvenlik 2. Bakım 3. Sosyal tesislere yer verilmesi 4. Yeşil alanın genişletilmesi 5. Mevcut alanın yenilenmesi

Anket sorularına verilen cevaplar göstermektedir ki, çevre halkında boş zamanları açık ve yeşil alanlarda geçirme alışkanlığı çok fazla değildir. Anketi cevaplayanlar alana çok yakın konumda bulunmalarına rağmen alan tam olarak bilinmemekte veya bilirse bile aktif olarak kullanılmamaktadır. Alanı kullananlar %55'lik bir kısmı oluşturmaktadır. Bu kesim içerisinde de sürekli kullananların oranı %5'dir. Alanın günün her saatinde kullanılmaması alana olan ilgiyi azaltmaktadır. Bu da alanın yaşayan bir alan olmadığını göstermektedir. Alana geliş amacıyla verilen cevaplardan anlaşılacağı gibi rekreasyonel açıdan insanları her yönden tatmin eden bir alan olmadığı görülmektedir. Portakal Çiçeği Vadisi'nin kullanıcılara farklı seçenekler sunan ve alanın sürekliliğini sağlayan kullanımlardan yoksun olması alanın sosyal dönüşüm alanı olmasını engellemektedir. Çankaya İlçesi içerisinde yer alan diğer park alanları ile kesintisiz bağlantılı olması alana olan ilgiyi artıracak nedenlerin başında gelebilir.

Sonuç ve Öneriler

Portakal Çiçeği Vadisi üzerinde yapılan bu araştırma sonucuna göre; alanın bugünkü mevcut durumu ile kent parkı olarak kent halkının rekreasyonel ihtiyaçlarını karşıladığı söylenemez. Alan, "Bulgularda" belirtilen nedenlerden dolayı, yakın çevresinde ikamet eden veya çalışan kent halkı tarafından ilgi görmemektedir. Buda ana nedeni olarak nitelikli ve kimliği olan bir alan haline gelememesinden kaynaklanmaktadır.

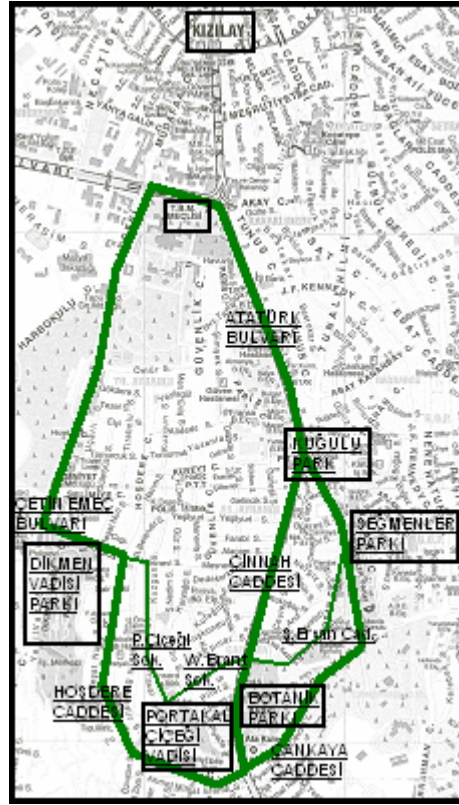
Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öncelikle II. kısım planlama çalışmaları hızlandırılmalı ve kent halkı tarafından alandan beklenen kullanımlara bu alanda yer verilmelidir. II. kısım planlama çalışmalarıyla beraber I. kısım planlama çalışmasıyla oluşturulmuş yeşil alan içerisinde ise yenileme-bakım çalışmaları yapılmalıdır. Aziziye Mahallesi içerisinde yer alan vadinin giriş noktaları, bugünkü durumuyla algılanamamaktadır. Bu da alanın fark edilmesini engelleyen bir unsurdur. Projede belirtilen girişleri vurgulanarak alana yönlendirilmelidir. Alan içerisinde yakın çevrede bulunan eğitim kurumları göz önüne alınarak, spor alanları, çocuk ve yetişkinler için kulüpler vb. tesisler getirilmeli böylece park alanı içerisinde proje amacına uygun olarak kendi

kaynağını yaratacak sosyal dönüşüm alanları oluşturulmalıdır. Getirilecek bu kullanımlarla alan daha aktif kullanılacağı gibi, kullanıcılar alanı sahiplenecek ve şimdiki mevcut durumunda yaşanan güvenlik sorunların önüne geçilmiş olacaktır.

Dikmen Vadisi ve Botanik Parkı gibi çok tanınan ve kullanılan yeşil alanlarla Portakal Çiçeği Vadisi'nin bağlantılarına projede değinilmiş ancak uygulamaya geçirilmemiştir. Oluşturulacak "yeşil yol" bağlantısı ile bu yeşil alanlar arasındaki bağlantı güçlendirilmelidir. Bu yeşil yol kesintisiz olarak, Dikmen Vadisi, Portakal Çiçeği Sokak, Portakal Çiçeği Vadisi, Willy Brant Sokak, Botanik Parkı, Ş.Ersan Sokak, Seymenler Parkı, Kuğulu Park, Atatürk Bulvarı, Türkiye Büyük Millet Meclisi-Meclis Parkı güzergâhı şeklinde bir yeşil yol sistemiyle bağlanmalı, güzergâhı belirleyici levhalar, vb. yönlendirme işaretleri ile kent halkının kullanımına özendirilmelidir. Şekil 9'da öneri yeşil yol güzergâhı verilmektedir.

Portakal Çiçeği Vadisi için kullanıcıların görüşleri ve beklentileri yerel yönetimler tarafından dikkate alınmalıdır. Büyükşehir Belediyesi ve Çankaya Belediyesi'nin, bu yeşil yol sistemini kent için örnek bir uygulama haline getirmeleri gerekmektedir. Kullanıcılara bu alanların reklamının yapılması ve kente olan katkılarının anlatılması ile ulaşılabilirliği çok kolay olan bu alanların sürekli kullanımı sağlanmış olacaktır.

Bu çalışma sınırlı bir zamanda ve sınırlı bir kapsamda yapılan anket sonuçları ile tamamlanmıştır. Ancak; özellikle metropolleşen kentlerde doğal yapısından dolayı ayrıcalığı olan alanların (vadi gibi) öncelikli olarak değerlendirilmeleri gerekir. Kent imajını, ve görsel kaliteyi artıran hedefler kadar yoğun kentleşme baskısı altında kalan alanların ekolojik yönleri ile de değerlendirilmesi gerekmektedir. Büyük yatırımlarla, uzun vadede planlanan bu tarz alanlarda da yeşil alanın tesis edilmesinden sonra alanın sürekliliğinin sağlanması amacı ile de belirli zaman dilimlerinde potansiyel kullanıcı grubuna yönelik anketlerle alan hakkındaki görüşler yerel yönetimlerce değerlendirilmeli, bu alanların bakım ve yönetim konuları da her an dinamik tutulmalıdır. Bugün çağdaş kentlerde; yeşil alanlar; çeşitli organizasyonlar, yarışmalar düzenlenerek toplumun farklı katmanları ve farklı gruplarını

Şekil 9. Öneri yeşil yol güzergâhı (Özg.,2005)

(yaşlı, engelli, genç, kadın vb.) bir araya getiren sosyal yönleri ile de desteklenen “ sosyal arenalar “ olarak değerlendirilmektedir. Kentsel dönüşüm projeleri, kentlerde yapılaşma baskısına karşın ayakta kalabilen yeşil alanların

ekolojik, sosyal, ekonomik yönleri ile kente tekrar kazandırılması kentlilere sosyal, ekolojik fayda olarak dönüşmesi amacına hizmet etmelidir.

Kaynaklar

- Altunkasa, M.F., 1998. “Rekreasyonel Planlama Organizasyonu”, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın No: 54, Yardımcı Ders Kitapları Yayın No: B-4, 2. Basım, Adana.
- Anonim, 2004. “Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Gelişim Projesi, Portakal Çiçeği Vadisinin Kronolojik Gelişimi”, Portakal Çiçeği Vadisi Proje Geliştirme, İşletme ve Ticaret Anonim Şirketi, Dikmen Caddesi, Yeşil Vadi Sokak, 8/C, Ankara.
- Anonim, 2005. “Ankara Kent Planı”, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara.
- Çelik, D., 1994. Ankara, Çankaya İlçesi Aziziye Mahallesi Mevcut Alan Kullanımı Kararları ve Açık Yeşil Alanlarının Saptanması Üzerine Bir Araştırma Yüksek Lisans Tezi (basılmamış). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.
- Ergüleç, A., 1999. Fiziksel Çevrenin Oluşumunda Plançı-Tasarımcı Disiplinlerin Birlikte Çalışmalarına Dayalı Model Üzerine Bir Araştırma. Ankara.
- Göksu, A., F., 1993. Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Gelişim Projesi, Ankara Dergisi, Cilt:2, Sayı:5, Temmuz-1993, Ankara.
- Karaküçük, S., 1997. Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme) Kavram- Kapsam ve Bir Araştırma. ISBN: 975-95084-1-9, Seren Ofset, İkinci Baskı, Ankara.
- Şahin, Ş., 1996. Dikmen Vadisi Peyzaj Potansiyelinin Saptanması ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.
- Uzun, G., Altunkasa, M.F., 1991. Rekreasyonel Planlama Arz ve Talep, Çukurova Üniversitesi Yayın No: 6/1, s:80, Adana.

